

Република Србија
УСТАВНИ СУД
Број: Уж-9170/2014
02.06.2016. године
Београд

Уставни суд, Велико веће, у саставу: председник Суда Весна Илић Прелић, председник Већа, и судије др Драгиша Б. Слијепчевић, Катарина Манојловић Андрић, мр Томислав Стојковић, др Горан П. Илић, Сабахудин Тахировић, др Драган Стојановић и др Милан Марковић, чланови Већа, у поступку по уставној жалби Расима Пецикозе из Стрмца, на основу члана 167. став 4. у вези са чланом 170. Устава Републике Србије, на седници Већа одржаној 30. јуна 2016. године, донео је

ОДЛУКУ

1. Усваја се уставна жалба Расима Пецикозе и утврђује да је пресудом Управног суда – Одељење у Крагујевцу У. 8393/13 од 17. октобра 2014. године повређено право подносиоца уставне жалбе на правично суђење из члана 32. став 1. Устава Републике Србије.

2. Поништава се пресуда Управног суда – Одељење у Крагујевцу У. 8393/13 од 17. октобра 2014. године и одређује да Управни суд донесе нову одлуку о тужби подносиоца изјављеној против решења Министарства рада, запошљавања и социјалне политике број 580-02-01019/2012-11 од 3. априла 2013. године.

Образложење

1. Расим Пецикоза из Стрмца је, 25. децембра 2014. године, преко пуномоћника Таће Р. Дробњак, адвоката из Београда, поднео Уставном суду уставну жалбу против пресуде Управног суда – Одељење у Крагујевцу У. 8393/13 од 17. октобра 2014. године, због повреде начела и права из чл. 21, 32, 35. и 69. Устава Републике Србије.

Уставном жалбом је оспорена пресуда којом је правноснажно одбијен захтев подносиоца за признавање права на месечно новчано примање, као члану породице цивилне жртве рата.

2. Сагласно члану 170. Устава Републике Србије, уставна жалба се може изјавити против појединачних аката или радњи државних органа или организација којима су поверена јавна овлашћења, а којима се повређују или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчене Уставом, ако су исцрпљена или нису предвиђена друга правна средства за њихову заштиту.

У току поступка пружања уставносудске заштите, поводом испитивања основаности уставне жалбе у границама истакнутог захтева, Уставни суд утврђује да ли је у поступку одлучивања о правима и обавезама

подносиоца уставне жалбе повређено или ускраћено његово Уставом зајемчено право или слобода.

3. Уставни суд је, у спроведеном поступку, извршио увид у оспорени акт, као и у целокупну документацију приложену уз уставну жалбу, па је утврдио следеће чињенице и околности од значаја за одлучивање:

Подносилац уставне жалбе је 10. јула 2012. године поднео захтев за признавање права на месечно новчано примање, као члану породице цивилне жртве рата, који је одбијен као неоснован решењем Општинске управе Прибој број 580-3/2012 од 8. октобра 2012. године.

Против наведеног решења подносилац је 23. октобра 2012. године изјавио жалбу, која је одбијена као неоснована решењем Министарства рада, запошљавања и социјалне политике број 580-02-01019/2012-11 од 3. априла 2013. године.

Против наведеног коначног управног акта подносилац је 20. маја 2013. године поднео тужбу, која је одбијена као неоснована оспореном пресудом Управног суда – Одељење у Крагујевцу У. 8393/13 од 17. октобра 2014. године. У образложењу оспорене пресуде је, између осталог, наведено: да се подносилац обратио захтевом првостепеном органу управе за признавање права на месечно новчано примање, као члану породице цивилне жртве рата, по основу сина, који је отет 22. октобра 1992. године у месту Миоче, општина Рудо, Босна и Херцеговина, са групом цивила, а потом убијен; да је пресудом Окружног суда у Београду К. 1419/04 од 15. јула 2005. године, која је потврђена пресудом Врховног суда Србије Кж. 1807/05 од 13. априла 2006. године, утврђено да се предметни догађај десио у време оружаног сукоба у Босни и Херцеговини и да су жртве овог догађаја цивилна лица, те да су оптужени осуђени због извршења кривичног дела ратни злочин; да је подносилац држављанин Републике Србије, те да је његов син, такође, био држављанин Републике Србије; да је правилан закључак управних органа да подносилац не испуњава услове за признавање траженог права јер је утврђено да је син подносиоца страдао ван територије Републике Србије, односно на територији Босне и Херцеговине; да се, сагласно принципу државног суверенитета и принципу територијалног важења закона, одредба члана 2. Закона о правима цивилних инвалида рата, односи на случајеве настанка телесног оштећења организма лица која су их задобила под условима означеним у наведеној законској одредби, али на територији Републике Србије; да ниједном одредбом Закона о правима цивилних инвалида рата није прописано да се члановима породице могу признати права прописана овим законом по основу лица које је погинуло ван територије Републике Србије, без обзира на држављанство; да је становиште поводом овог питања изражено и кроз бројне пресуде Врховног касационог суда.

4. Одредбом члана 32. став 1. Устава, на чију повреду подносилац указује у уставној жалби, утврђено је да свако има право на независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и оптужбама против њега.

Законом о правима цивилних инвалида рата ("Службени гласник РС", број 52/96) прописано је: да се овим законом уређују права цивилних инвалида рата, чланова породица цивилних инвалида рата и чланова породица цивилних жртава рата (члан 1.); да је цивилни инвалид рата лице код кога наступи телесно оштећење од најмање 50% услед ране, повреде или озледе које

су оставиле видне трагове, задобијене злостављањем или лишењем слободе од стране непријатеља за време рата, извођења ратних операција, од заосталог ратног материјала или непријатељских диверзантских, односно терористичких акција (члан 2.); да се чланом породице цивилног инвалида рата сматра члан породице умрлог цивилног инвалида рата, уколико је са њим, пре његове смрти, живео у заједничком домаћинству, да се чланом породице цивилне жртве рата, сматра члан породице лица које је погинуло или умрло под околностима из члана 2. овог закона, уколико је са њим, пре његове смрти, живео у заједничком домаћинству, да се члановима породице у смислу ст. 1. и 2. овог члана сматрају: брачни друг, деца (рођена у браку или ван брака, усвојена и пасторчад) и родитељи (члан 3.); да је право по овом закону и месечно новчано примање (члан 4. став 1. тачка 7); да лица из члана 3. ст. 1. и 2. овог закона могу остварити права из члана 4. тач. 5) и 6) овог закона, под условима, у обиму, на начин и по поступку предвиђеном савезним прописима којима се уређује заштита чланова породица палих бораца и умрлих ратних војних инвалида, а права из члана 4. тач. 7) и 8) овог закона под условима, у обиму, на начин и по поступку предвиђеном републичким прописима којима се уређује заштита чланова породица палих бораца и умрлих ратних војних инвалида (члан 8. став 1.).

5. Уставни суд је, оцењујући разлоге и наводе изнете у уставној жалби са становишта садржине Уставом зајемченог права на правично суђење, а полазећи од претходно утврђених чињеница и околности и наведених законских одредаба, утврдио следеће:

Решењем Општинске управе Прибој број 580-3/2012 од 8. октобра 2012. године одбијен је захтев подносиоца за признавање права на месечно новчано примање, као члану породице цивилне жртве рата. Решавајући у поступку по жалби, односно по тужби подносиоца, другостепени орган и Управни суд су заузели јединствен став да ниједном одредбом Закона о правима цивилних инвалида рата, нити Закона о заштити цивилних инвалида рата, који је важио у време погибије сина подносиоца, није прописано да се члановима породице могу признати права прописана овим законима по основу погибије члана породице ван територије Републике Србије, без обзира на држављанство.

Уставни суд указује да је на седници одржаној 20. јуна 2013. године донео Одлуку Уж-5194/2010 којом је усвојена уставна жалба Б. Ђ. и утврђено да је пресудом Управног суда – Одељење у Новом Саду У. 16088/10 од 8. октобра 2010. године подносиоцу уставне жалбе повређено право на правично суђење из члана 32. став 1. Устава, те је наведена пресуда и поништена. Уставни суд је констатовао да је у оба наведена предмета (У. 16088/10 и У. 15581/10), Управни суд утврдио да су тужиоци поднели захтев за признавање својства цивилног инвалида рата због оштећења организма које су задобили ван територије Републике Србије и да су тужиоци после повређивања, а пре подношења предметног захтева стекли држављанство Републике Србије, из чега је закључено да је у ова два предмета несумњиво постојао идентитет чињеничног и правног стања. У образложењу Одлуке је даље наведено да је Управни суд у идентичној чињеничној и правној ситуацији донео различите одлуке о основаности тужбе и да је на тај начин подносиоца уставне жалбе, одбијајући његову тужбу за признавање својства цивилног инвалида рата јер је оштећење организма задобијено ван територије Републике Србије, довео у битно различит положај од онога у коме је била М.Н. из Бечеја, чија је тужба уважена пресудом тог суда У. 15581/10 од 22. јула 2010. године, као и да је

подносиоцу истовремено повређено право на образложену одлуку јер је Управни суд пропустио да наведе суштинске разлоге за одступање од дотадашње судске праксе.

Захтеви за правном сигурношћу и заштитом легитимних очекивања учесника у поступку не подразумевају стечено право на доследност судске праксе (Европски суд за људска права, одлука у предмету *Unedic против Француске*, од 18. децембра 2008. године, § 74.). Развој судске праксе сам по себи не противуречи добром дељењу правде, али у случају постојања добро установљене судске праксе (*well-established jurisprudence*), обавеза највишег суда је да да суштинске разлоге за одступање од дотадашње судске праксе, како не би повредио право учесника у поступку на довољно образложену судску одлуку (Европски суд за људска права, у случају *Atanasovski против бивше југословенске Републике Македоније*, одлука од 14. јануара 2010. године, § 38.). Промена правног става суда је нужна, нарочито у светлу сложених и динамичних друштвених односа, с тим да у управноправним стварима до ње може да дође само под законом одређеним процедуралним условима (Одлука Уставног суда Уж-148/2008, 18. фебруар 2010. године, тачка 5. образложења). Одступање од судске праксе, односно промена правног схватања не мора увек довести до повреде права из члана 32. став 1. Устава.

Уставни суд констатује да је Управни суд у управном спору који је претходио подношењу уставне жалбе оценио да су правилно закључили органи управе да не постоје услови за признавање траженог права подносиоцу, јер је утврђено да је син подносиоца страдао ван територије Републике Србије, односно на територији Босне и Херцеговине. Међутим, Уставни суд понавља да је Управни суд у пресуди У. 15581/10 од 22. јула 2010. године оценио да је, упркос томе што је повреда настала на територији друге државе, требало ценити чињеницу да је тужила у време подношења захтева била држављанин Републике Србије. Уставни суд, такође, указује да је Врховни суд Србије у пресуди У. 7234/07 од 3. јуна 2009. године, као и у пресуди У. 6441/08 од 14. маја 2009. године, изразио правно схватање према коме стицање својства инвалида рата није условљено ни местом настанка телесног оштећења, нити држављанским статусом лица у време повређивања.

Уставни суд налази да је одступање од постојеће судске праксе кроз промену правног става о условима за стицање својства цивилног инвалида рата, односно признавање права члановима породице лица које је погинуло или умрло под околностима из члана 2. Закона о правима цивилних инвалида рата, начелно имало за последицу наступање правне несигурности подносилаца захтева за остваривање наведених права.

Имајући у виду да је Управни суд, пропуштањем да наведе суштинске разлоге за одступање од дотадашње судске праксе, независно од позивања на принципе државног суверенитета и територијалног важења закона, повредио право подносиоца уставне жалбе на образложену одлуку, не прејудуцирајући при томе да ли подносилац уставне жалбе испуњава законом прописане услове за признавање траженог права, односно да ли се околности под којима је син подносилаца погинуо, могу сматрати околностима прописаним одредбом члана 2. Закона о правима цивилних инвалида рата.

На основу изложеног и одредаба члана 89. ст. 1. и 2. Закона о Уставном суду („Службени гласник РС“, бр. 109/07, 99/11, 18/13 – Одлука УС, 40/15 – др. закон и 103/15), Уставни суд је у тачки 1. изреке усвојио уставну жалбу у односу на истакнуту повреду права на правично суђење, док је у тачки

2. изреке поништио оспорену пресуду и одредио да Управни суд донесе нову одлуку о тужби подносиоца изјављеној против решења Министарства рада, запошљавања и социјалне политике број 580-02-01019/2012-11 од 3. априла 2013. године.

Уставни суд је нашао да је у овом случају то једини начин да се отклоне штетне последице утврђене повреде права из које је проистекло правноснажно решење о одбијању захтева подносиоца да му се призна права на месечно новчано примање, као члану породице цивилне жртве рата.

Уставни суд није разматрао уставну жалбу са становишта осталих начела и права која су означена у уставној жалби, имајући у виду да је утврдио повреду права на правично суђење, зајемченог чланом 32. став 1. Устава.

6. С обзиром на изнето, Уставни суд је, на основу одредаба члана 42б став 1. тачка 1) и члана 45. тачка 9) Закона о Уставном суду, донео Одлуку као у изреци.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА
Весна Илић Прелић, с.р.

За тачност отправака

5598

F-Resikota Rasim

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
(назив и седиште пошиљача)
УСТАВНИ СУД

Прималац:

Број.....
0709/16 Уж-9170/2014

адв Тања Дробњак
Булевар Михаила Пупина 163
11000 Београд

Предмет пошиљке

18817

[Handwritten signature]

ЛИЧНА ДОСТАВА

0709/16
18817
18817

15-IX-16